

PŘÍPADOVÁ STUDIE: Contract Rearing

Úvod

Společný chov jalovic je v Irsku poměrně novým konceptem. Vznikl s rozšiřováním mléčných farem, protože dostupnost pozemků v okolí farem limituje jejich další expanzi, a tím i množství mléka, které je možné na farmách produkovat. Proto se někteří farmáři pustili do této formy spolupráce, při které zapojí dalšího zemědělce, aby se postaral o jalovice určené pro obnovu stáda. Tato forma spolupráce oslovuje nejen farmáře, kteří mají k dispozici omezenou plochu, ale také ty, kteří mají omezený počet ustájovacích míst (Teagasc, 20171). Pro chovatele jalovic tato forma spolupráce představuje pravidelný příjem, odstraňuje potřebu nákupu dobytka a potenciální rizika spojená s chovem masného skotu a může přinést zisk (lepší návratnost, než u farem zaměřených na produkci masného skotu). Ale existují zde také rizika:

- Riziko výskytu onemocnění;
- Ztráta kontroly nad způsobem chovu jalovic (pro vlastníka);
- Riziko špatné kvality zvířat, jestliže druhý chovatel není zkušený; a
- Riziko konfliktu mezi oběma stranami (Teagasc, 20132).

John O'Connel má na své farmě společný odchov jalovic pro jiného farmáře jako doplněk k vlastnímu chovu ovcí. Jeho farma se nachází v Ballinamore, v hrabství Leitrim v severozápadním Irsku. V současné době odchovává jalovice farmáře, jehož farma je 120 km daleko a nachází se v hrabství Mayo. Jedna skupina jalovic již byla odchována a další skupina je nyní na farmě.

John je ženatý a má tři děti, které nyní navštěvují první a druhý stupeň školy. John pracuje na farmě na plný úvazek a na částečný úvazek pracuje také jako hasič. Jeho žena pracuje na plný úvazek mimo farmu.

John je spolupracovník v rámci programu BETTER Farm Sheep Programme, který řídí poradenská společnost Teagasc. Program se zaměřuje na zavádění nejnovějších technologií ke zlepšení udržitelnosti podnikání zaměřeného na chov ovcí. Program se zaměřuje na správu travních porostů, šlechtění a chov a produkční metody. Zapojená farma úzce spolupracuje s poradenskou organizací Teagasc a poskytuje údaje o implementaci praktických postupů na farmě a usnadňuje sdílení těchto informací s dalšími farmáři.

Základní informace

Ballinamore, hrabství Leitrim

Název Contract Rearing

Rok založení Začátek společného chovu v roce 2014 (současná smlouva byla uzavřena roku 2016)

Druh spolupráce Produčentská skupina

Počet farmářů/zapojených podniků Dva farmáři

Informace o farmě

Popis farmy

John hospodaří na 40 hektarech těžké půdy, která v těchto podmínkách odpovídá ekvivalentu 35 hektarů standardní půdy. Farma je rozdělena na dvě části podobné velikosti. Na přibližně 25 ha jsou chovány ovce a na 10 ha jsou chovány jalovice. Chov ovcí je základem podnikání farmy a čítá 250členné chovné stádo. Stádo zahrnuje ovce plemene Suffolk, Belclare a Texel. Sezóna bahnění začíná obvykle mezi 8. - 10. březnem. Stádo má vysokou míru zatížení pastviny (obzvláště pro zdejší typ půdy) a má vysokou míru odchovaných jehňat.

Tradičně byla farma zaměřena na mléčná plemena skotu, ale to přestalo platit roku 2000. John měl vždy zájem o mléčná plemena skotu, ale zdejší typ půdy a časté srážky neumožňují rozumný příjem z produkce mléka. Vyměnil tak mléčná plemena skotu za masný a také začal pracovat i mimo farmu. Chov masných plemen skotu se rozšířil a poměr zvířat byl 80 % skotu a 20 % ovcí.

Ekonomika chovu masných plemen skotu ale příliš nevycházela. Dlouhé období zimního ustájení a požadavky na krmivo pro skot měly vliv na ziskovost a ovce se ukázaly jako výhodnější s lepší návratností na hektar. John proto masný skot roku 2013 prodal a zvětšil chov ovcí na současný stav. Farma i přes těžký terén a časté srážky dosahuje vysokých výnosů trávy. Ovce zužitkují trávu mnohem lépe než masný skot, který mají sklou trávu více podupat a obzvláště na chudší půdě jí nedokáže tak dobře spást.

Farmář také poskytuje ostatním farmářům kapacity zimního ustájení pro jejich skot. Ten nijak nevyužívá pastviny, pouze zimní stáje.

Informace o procesu spolupráce

Jako součást podnikatelských aktivit na farmě John nyní provozuje také společný odchov jalovic.

Počátky společného odchovu

Po prodeji stáda masného skotu v roce 2013 John zvětšil stádo ovcí. Chtěl ale také zvážit další možnosti zlepšení cash-flow a příjmů své farmy. Možnosti zjišťoval s pomocí místního poradce společnosti Teagasc. Bylo mu doporučeno, aby zvážil potenciál společného odchovu. S chovem mléčných plemen skotu měl zkušenosti, měl také zájem o mléčná plemena skotu, takže se domníval, že by mu mohl společný odchov jalovic vyhovovat a také že by mohl dostáhnout dobrých výsledků.

Jeho poradce ze společnosti Teagasc založil 'diskuzní skupinu pro společný odchov', ve které mohou již zapojení farmáři či farmářky o zapojení do podobné aktivity teprve uvažující sdílet nápady a informace. John se zúčastnil řady těchto setkání, než se rozhodl do této aktivity zapojit. Zůstává nadále aktivním členem této skupiny a byl také hostitelem skupinového setkání na své farmě. Nyní je do skupiny zapojeno 20 farmářů.

Poradce společnosti Teagasc identifikoval chovatele, kteří by mohli mít zájem o navázání spolupráce s Johnem. Spolupráce úspěšně funguje již rok a nyní probíhá druhý turnus.

“Společný chov je jako manželství”

Smluvní chov v praxi

Po prvotním kontaktu se John setkal s poradcem ze společnosti Teagasc, farmářem a vypracovali smlouvu, která pokrývá následující oblasti: užitkovost zvířat, management chovu a platby. Poradenská společnost Teagasc poskytla vzor dohody, kterou si farmáři upravili ke svým potřebám. Platby jsou založeny na denní sazbě za jalovici a jsou vypláceny po dobu 10 měsíců v roce. Poradce společnosti Teagasc působí v případě potřeby jako prostředník.

Klíčové součásti smlouvy se týkají přírůstku a míry březosti. Jalovice se váží 3 - 4krát do roka. Ve smlouvě je stanoveno, že je John odpovědný za inseminaci jalovic

“Žádné dvě smlouvy nejsou stejné – záleží na zapojených farmářích”

Jalovice narozené na jaře jsou přivezeny na Johnovu farmu každý rok prvního prosince. Jsou to jalovice kříženek plemene New Zealand Friesian Jersey a obvykle váží mezi 130 a 190 kg. Na farmě jsou jeden rok, pak se březí vracejí na původní farmu a nahradí je další jalovice.

Během roku se farmář průběžně informuje o stavu stáda. Léky/očkování jsou poskytovány farmářem a John je zvířatům podává podle potřeby.

“Pokaždé, když farmář viděl své stádo, byl spokojený a vztah a důvěra mezi farmáři se zvýšila”

Výhody společného odchovu

John již druhým rokem poskytuje druhému farmáři službu odchovu jalovic a zatím je spokojený. Dosud neprovedl analýzu o přesných finančních přínosech, ale plánuje tak s pomocí poradce učinit. Zatím, identifikoval řadu výhod společného

chovu:

- Nové a ziskovější podnikání pro farmáře zabývající se masným skotem;
- Pravidelný příjem pro chovatele;
- Méně rizika než při prodeji zvířat;
- U zvířat není nutná žádná investice;
- Vhodný doplněk s dalším podnikáním na farmě;
- Zvyšující se poptávka po službách od dalších farmářů; a
- Smlouva pokrývá detaily a cíle.

John také identifikoval výhody společného chovu z pohledu farmáře, který jeho službu využívá:

- Menší potřeba práce na farmě;
- Menší spotřeba krmení;
- Možnost zvýšit plochu půdy, která je k dispozici pro dojnice;
- Menší skupiny zvířat; a
- Potenciál pro zlepšení užítkovosti.

Výzvy/hrozby společného chovu

Současné partnerství funguje dobře a John nevidí žádné zásadní výzvy. Zjistil však, že smlouva je velmi závislá na důvěře mezi farmáři a pokud důvěra chybí či se v průběhu spolupráce nějak naruší, je zde nebezpečí, že partnerství nebude fungovat.

Chovatel musí být efektivní (obzvláště při managementu pastvin), aby byl schopen dosáhnout požadovaných cílů. Jinak je jeho příjem ohrožen.

Pro farmáře může být obtížné se zavázat ke konceptu společného odchovu.

“Někteří farmáři se nemohou smířit s představou, že se jiný farmář stará o jejich jalovice”

Ve spolupráci s diskusní skupinou a poradci společnosti Teagasc byl John schopen identifikovat problémy, které je třeba projednat s druhým farmářem - např. užítkovost slabších/menších zvířat, cílená míra březosti a celkové řízení. Farmáři, kteří spolupracují bez podpory diskusní skupiny a poradenství společnosti Teagasc, mohou složitěji identifikovat a řešit problémy.

Vážnou výzvou/hrozbou pro chovatele může být také uzavření smlouvy pouze na jeden rok. Takže když se farmář využívající jeho službu rozhodne smlouvu neobnovit, přijde chovatel o zdroj svých pravidelných příjmů a bude potřebovat najít jiného farmáře, který bude potřebovat jeho službu nebo bude muset nakoupit stádo, což vyžaduje značné investice. Budoucnost podnikání tedy není úplně pod kontrolou.

Přítomnost zvířat z jiného chovu zvyšuje riziko onemocnění zvířat na farmě i na farmách z sousedních. Výskyt onemocnění by mohl mít za následek nejen finanční ztráty, ale i omezení pohybu zvířat. Pro Johna to není v současné době velký problém, protože jeho hlavní chov ovcí je oddělen od chovu jalovic.

John dostává jalovice ve věku 9 - 10 měsíců. Někteří jiní chovatelé poskytující službu odchovu dostávají zvířata do péče již krátce po narození což pro ně představuje riziko.

Protože obvyklá smlouva zahrnuje cílové procento březosti, chovatelé na sebe berou riziko problémů s plodností a za-
březáváním.

“Mít odpovědnost za stádo jiného farmáře je vždy riziko”

Spokojenost se společným odchovem

Celkově je John se společným odchovem velmi spokojen, protože mu to přináší pravidelný příjem, jalovice prospívají, dosahuje svých cílů a spolupracující farmář je spokojen. Nalézt farmáře vhodného ke spolupráci se ale podařilo až na několikátý pokus. Oba spolupracující zemědělci se následně zapojili do probíhajících diskusí, aby doladili smlouvu k oboustranné spokojenosti.

“Celkově u společného chovu převládá více pozitiv než negativ”

Znalosti, schopnosti a školení

Společný odchov je zaměřen na užitek zvířat – jejich přírůstek a míru březosti. Zásadní význam proto má řízení farmy a chovatelské dovednosti. John identifikuje jako rozhodující pro ziskovost společného chovu na svém statku management travních porostů a výrobu kvalitní siláže. Navzdory nekvalitní půdě a velkému úhrnu srážek dosahuje dobrého výnosu trávy.

Aby farmáři při společném odchovu dosáhli vysoké míry březosti a tedy krátkého období telení, musí mít s chovem jalovic zkušenosti.

Protože smlouvy jsou obvykle založeny na denní sazbě za jalovici, chovatelé musí umět dobře zacházet s financemi a ohlídat si náklady. Přitom by měli vidět příležitosti ke snížení nákladů a zvýšení ziskovosti například v oblasti krmení, očkování a podávání léků. Farmáři potřebují být podporováni poradenskou organizací Teagasc, aby jim pomohla při kontrole nákladů a posuzování ziskovosti.

John neabsolvoval žádné školení zaměřené konkrétně na společný odchov. Zjistit ale že podpora, rady a pomoc poskytované poradenskou společností Teagasc a účast v diskuzních skupinách pro něj byly důležité. Proto by doporučil absolvovat tyto aktivity farmářům, kteří se už zabývají nebo uvažují o společném chovu.

John doporučuje založení dalších diskuzních skupin na toto téma a poskytnutí více informací farmářům. Aby se usnadnila diskuze, výměna informací a propojení farmářů zájímavých se o společné odchovy (farmáři a chovatelé), je potřeba pořádat více akcí/aktivit včetně seminářů, konferencí, návštěv na farmách a dní otevřených dveří.

Vytváření, podpora vztahů a důvěry mezi chovatelem a farmářem je také důležitá. Nicméně John věří, že budování důvěry je něco, na čem musí pracovat oba farmáři, nelze se na to vyškolit.

“Mám zájem o mléčná plemena skotu – vím, jak krmit a starat se o jalovice”

Rady/doporučení

Ponaučení z Johnových zkušeností se společným odchovem jsou:

- Důležité je nalezení odpovídajícího spolupracovníka;
- Zásadní je důvěra mezi farmářem a chovatelem jalovic;
- Poradenská společnost Teagasc poskytuje dobré nezávislé rady a farmáři by je měli využít ve svůj prospěch;
- Diskusní skupina nabízí skvělou příležitost sdílet zkušenosti s ostatními zemědělci a navzájem se učit;
- Jednoznačná smlouva je důležitá, ale žádné dvě smlouvy nebudou stejné - musí být vždy přizpůsobeny konkrétním potřebám/okolnostem; a

“ Velmi důležitá je důvěra - dělá 90 % celé smlouvy - pokud nemáte důvěru, nemáte nic. ”

“ Společný odchov je jako starat se o něčí děti – dáte si s nimi extra záležet. ”

Dotazy/Otázky

- Může být společný odchov příležitostí pro zvýšení ziskovosti vaší farmy?
- Máte dostatečné schopnosti, abyste dosáhli požadovaných cílů?
- Vzali byste na sebe riziko zodpovědnosti za užitkovost a chov jalovic na obnovu stáda jiného farmáře?

Klíčová slova

Klíčová slova o spolupráci

Smluvní chov
Poradenství
Produčenská skupina

Klíčová slova a farmě

Mléčná farma
Jehňata/ovce
Hospodářská zvířata

Partneři

Limerick Institute of Technology:
(Irsko)
www.lit.ie/rdi

Hof und Leben GmbH
(Německo)
www.hofundleben.de

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

Asociace Soukromého Zemedelstvi
Ceske Republiky (Česká republika)
www.asz.cz

On Projects Advising SL
(Španělsko)
www.onprojects.es

Union de Agricultores y Ganaderos-
Jovenes Agricultores de Jaén (Španělsko)
www.coagjaen.es

Biotehniški Center Naklo
(Slovinsko)
www.bc-naklo.si

Confederazione Italiana Agricoltori Toscana
(Itálie)
www.ciatoscana.eu

European Landowners' Organisation
(Belgie)
www.europeanlandowners.org

Sociální Média

/CoFarm
www.facebook.com/CoFarm-1793897127551330

www.cofarm-erasmus.eu

/COFARM_ERASMUS
www.twitter.com/COFARM_ERASMUS

Webová stránka projektu

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací odpovídá výlučně autor. Publikace nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.
CO-FARM: Enhancing COoperation amongst FARMing entrepreneurs
Projekt č.: 2016-1-IE01-KA202-016870